

Божко Володимир Миколайович
Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, доцент

ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Згідно з показниками Індексу світової конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index) Світового економічного форуму за 2016-2017 роки Україна з-поміж 138 країн посіла 85 місце. Це свідчить про неефективність публічного управління в Україні. Намагаючись змінити існуюче становище, 10 грудня 2015 року Верховною Радою України було прийнято новий Закон України «Про державну службу», а 24 червня 2016 року розпорядженням №474-р Кабінету Міністрів України було схвалено «Стратегію реформування державного управління України на 2016-2020 роки». У вказаній Стратегії визначено такі напрями майбутнього реформування: формування і координація державної політики; модернізація державної служби та управління людськими ресурсами; забезпечення підзвітності органів державного управління; надання адміністративних послуг; управління державними фінансами.

Автори вказаної Стратегії наголошують, що ефективна реалізація Закону України «Про державну службу», який ґрунтується на Європейських стандартах належного адміністрування, що сформульовані в документі SIGMA «Принципи державного управління», дасть змогу реформувати державну службу відповідно до європейських стандартів.

То ж спрямуємо свою увагу на те, щоб дослідити, чи відповідає вказаним принципам державного управління, розробленим SIGMA у співпраці з Європейською Комісією, Закон України «Про державну службу». Відповідно до статті 4 вказаного Закону, державна служба здійснюється з дотриманням таких принципів:

- 1) верховенства права - забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України, що визначають зміст та спрямованість діяльності державного службовця під час виконання завдань і функцій держави;
- 2) законності - обов'язок державного службовця діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;
- 3) професіоналізму - компетентне, об'єктивне і неупереджене виконання посадових обов'язків, постійне підвищення державним службовцем рівня своєї професійної компетентності, вільне володіння державною мовою і, за потреби, регіональною мовою або мовою національних меншин, визначеною відповідно до закону;
- 4) патріотизму - відданість та вірне служіння Українському народові;
- 5) доброчесності - спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень;
- 6) ефективності - раціональне і результативне використання ресурсів для досягнення цілей державної політики;
- 7) забезпечення рівного доступу до державної служби - заборона всіх форм та проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на державну службу та її проходження;
- 8) політичної неупередженості - недопущення впливу політичних поглядів на дії та рішення державного службовця, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків;
- 9) прозорості - відкритість інформації про діяльність державного службовця, крім випадків, визначених Конституцією та законами України;
- 10) стабільності - призначення державних службовців безстроково, крім випадків, визначених законом, незалежність персонального складу державної служби від змін політичного керівництва держави.

Принципи державного управління (The principles of Public Administration) сформульовані у листопаді 2014 року SIGMA на основі програми оцінки сфери державного управління країн-кандидатів на вступ до ЄС, започатковані спільно Європейським Союзом та Організацією економічного співробітництва та розвитку. З-поміж них названо:

- 1) чисельність державних службовців має бути адекватною, чітко визначеною відповідно до потреб практики;
- 2) політика і законодавство у сфері державної служби дозволяє застосовувати на практиці передбачувані та ефективні методи управління людьми;
- 3) відбір державних службовців має здійснюватися на основі їх заслуг і рівного ставлення на всіх етапах;
- 4) прямий чи непрямий політичний вплив на державних службовців не допускається;
- 5) система оплати праці державних службовців має ґрунтуватися на основі класифікації робочих місць, справедливо і прозоро;
- 6) професійний розвиток державних службовців передбачає їх регулярне навчання, справедливу оцінку продуктивності праці, мобільності і просування на основі об'єктивних і прозорих критеріїв і заслуг;
- 7) ефективні заходи щодо запобігання корупції та забезпечення дисципліни на державній службі.

Здійснений нами аналіз змісту принципів «The principles of Public Administration» SIGMA засвідчив, що вони справді відображені в тексті чинного Закону України «Про державну службу». То ж сподіватимемося, що їх реалізація дійсно підвищить ефективність публічного управління, виведе нашу державу з кризи та сприятиме утвердженню і забезпеченню прав і свобод людини і громадянина.